

Codi: 111031

Assignatura: Història de la Filosofia Medieval II

Tipus: optativa

Crèdits: 6

Cicle: primer

Semestre: segon

Grup: A1

Professorat: Miguel Candel Sanmartín

Departament: Història de la Filosofia, Estètica i Filosofia de la Cultura

Llengua: castellà

Objectius

L'objecte del curs serà adquirir un coneixement global del desenvolupament del pensament medieval cristià i islàmic a partir del segle XII, etapa caracteritzada pel relatiu eclipsi de la filosofia platonitzant, representada per Joan Escot Eriúgena, degut a l'arribada a Occident, a través dels àrabs i dels contactes amb Bizanci, de tota la filosofia d'Aristòtil (fins al segle XII, només era coneguda una petita part de l'*Organon*, en una traducció llatina i amb comentaris de Boeci). L'aristotelisme, a banda d'una reinterpretació naturalista de l'idealisme platònic, afavoreix el sorgiment d'alguns trets propis de la mentalitat científica moderna, com ara el nominalisme, l'empirisme i l'instrumentalisme, mentalitat que respon més adequadament a la visió del món pròpia de la incipient burgesia urbana. Aquesta evolució ha de contextualitzar-se tenint en compte el gran debat intel·lectual que recorre tota l'època: les relacions entre filosofia i teologia o entre raó i fe, amb la consegüent insistència en temes com ara l'estatut ontològic de les formes universals (continguts de l'intel·lecte diví, abstraccions conceptuals o realitats naturals?), l'eternitat o temporalitat del món, l'abast de l'omnipotència divina, l'estatut de l'intel·lecte humà i de la seva capacitat de conèixer Déu, etc.

Temari

Els autors treballats seran: l'autor anònim del *Liber de causis*, Anselm de Canterbury, Pere Abelard, Siger de Brabant, Tomàs d'Aquino, Joan Duns Escot, Guillem d'Ockham, Nicolau de Cusa i Francisco Suárez. El seu estudi no es limitarà a la mera anàlisi historicofilològica, sinó que tindrà com a objectiu principal escatir les continuïtats i discontinuïtats existents entre aquelles idees i les idees filosòfiques del present, per tal de comprendre millor unes i altres.

Les classes pràctiques se centraran en l'anàlisi d'alguns dels textos de lectura obligatòria indicats al final de la bibliografia.

Bibliografia bàsica

1. Fonts

ABELARD, Pere. *Scrìtti di logica*. Edició de Mario Dal Pra. Florència: La Nuova Italia, 1969.

— —. *Die Logica «ingredientibus»*. A: ABELARD, Pere. *Philosophische schriften*. Edició de Bernhard Geyer. Münster: Aschendorf, 1919-1933.

— —. *Die Logica «nostrorum petitioni sociorum» Untersuchungen*. A: ABELARD, Pere. *Philosophische schriften*. Edició de Bernhard Geyer. Münster: Aschendorf, 1919-1933.

— —. *Dialectica*. Edició de Lambert Marie De Rijk. Assen: Van Gorcum, 1970.

— —. *Tractatus de intellectibus*. A: ABELARD, Pere. *Des intellections*. Edició de Patrick Morin. París: Librairie Philosophique J. Vrin, 1994.

ANÒNIM. *Liber de causis*. Edició d'Adriaan Pattin i traducció de Rafael Àguila. Barcelona: KAL, 1993. [Nova edició: Universitat del País Basc, 2000].

AQUINO, Tomàs d'. *Compendio de teología*. Barcelona: Orbis, 1983.

— —. *Suma contra los gentiles*. Madrid: Editorial Católica (BAC), 1952, II. 2n, cap. 56-78.

— —. *Opuscula theologica*. Turí-Roma: Marietti, 1954.

— —. *De los principios de la naturaleza; El ente y la esencia; Sobre la eternidad del mundo*. Edició de José Antonio Míguez, Manuel Fuentes i Àngel J. Cappelletti. Madrid: Sarpe, 1983, pàg. 51-94.

BURIDÀ, Jean. *Compendium totius Logicae*. Reimpr. Frankfurt Main: Minerva, 1965 [1499].

CANTERBURY, Anselm de. *Proslogion. Libro a favor de un insensato. Apología contra Gaunilo*. A: *Obras Completas I*. Edició bilingüe de J. Alameda. Madrid: Editorial Católica (BAC), 1952, pàg. 351-437.

CUSA, Nicolau de. *La docta ignorancia*. 4a ed. Traducció del Ilatí, pròleg i notes de Manuel Fuentes Benot. Madrid: Aguilar, 1973.

DUNS ESCOT, Joan. *Tratado del primer principio*. Madrid: Sarpe, 1985.

— —. *Del primer principi i altres escrits*. Edició de Josep Batalla. Barcelona: Edicions 62, 2000.

— —. *Ordinatio*,

OCKHAM, Guillem d'. *Exposición de los ocho libros sobre la Física (prólogo). Los sucesivos*. Edició de Francesc J. Fortuny. Barcelona: Orbis, 1985.

— —. *Breviloquium*. Introducció i edició de Francesc J. Fortuny. Barcelona: Laia, 1980.

— —. *Expositio in libros Physicorum Aristotelis. Prologus*. Edició bilingüe de Francesc J. Fortuny. Barcelona: KAL, 1999.

— —. *Textos epistemològics*. Selecció i traducció de Francesc J. Fortuny. Barcelona: KAL, 2000.

SIGER, Brabant de. *Les Quaestiones super librum de causis de Siger de Brabant*. Edició crítica d'Antonio Marlasca. Lovaina: Publications universitaires, 1972.

— —. *Quaestiones in tertium de anima. De anima intellectiva. De aeternitate mundi*. Edició crítica de Bernardo Bazán. Lovaina: Publications universitaires, 1972.

SUÁREZ, Francisco. *Disputaciones metafísicas (disput. XXXI)*. Madrid: Gredos, 1963. [Text bilingüe llatí-castellà].

2. Bibliografia secundària

ABBAGNANO, Nicola. *Historia de la filosofía*. Vol. 1, *Filosofía antigua. Filosofía patristica. Filosofía escolástica*. Barcelona: Hora, 1982.

COURCELLE, Pierre Paul. *Connais-toi toi-même: de Socrate à Saint Bernard*. 3 vol. París: Études augustiniennes, 1974.

FORTUNY, Francesc J. *De Lucreci a Ockham: perspectives de l'Edat Mitjana*. Barcelona: Anthropos, 1992.

FRAILE, Guillermo. *Historia de la filosofía*. Madrid: Editorial Católica (BAC), 1975, vol. IIb.

GILSON, Étienne. *La philosophie au Moyen Âge*. 2a ed. París: Payot, 1986. [Hi ha una edició en espanyol: *La filosofía en la Edad Media*].

GREGORY, Tullio. *Mundana sapientia: forme di conoscenza nella cultura medievale*. Roma: Edizioni di storia e letteratura, 1992.

JOLIVET, Jean. *Arts du langage et théologie chez Abélard*. París: Librairie Philosophique J. Vrin, 1969.

— —. *Abélard ou la philosophie dans le langage*. París: Éditions du cerf, 1994.

KREZMANN, Norman; KENNY, Anthony; PINBORG, Jan (comp.). *The Cambridge History of Later Medieval Philosophy. From the Rediscovery of Aristotle to the*

Disintegration of Scholasticism (1100-1600). Cambridge: Cambridge University Press, 1982.

LE GOFF, Jacques. *Les intellectuels au Moyen Âge*. 2a ed. París: Seuil, 1962.

LIBERA, Alain de. *La philosophie médiévale*. París: Presses Universitaires de France, 1993.

——. *La querelle des universaux: de Platon à la fin du Moyen Âge*. París: Éditions du Seuil, 1996.

MARMO, Constantino (comp.). *Vestigia, imagines, verba: semiotics and logic in medieval theological texts*. Turnhout: Brepols, 1997.

MURRAY, Alexander. *Razón y sociedad en la Edad Media*. Madrid: Taurus, 1983.

WEINBERG, Julius. *Breve historia de la filosofía medieval*. Madrid: Cátedra, 1998.

3. Lectures obligatòries

ANÒNIM. *Liber de causis*. Edició d'Adriaan Pattin i traducció de Rafael Àguila. Barcelona: KAL, 1993. [Nova edició: Universitat del País Basc, 2000].

AQUINO, Tomàs d'. *De ente et essentia*. [Dossier bilingüe].

——. *Suma contra los gentiles*. Madrid: Editorial Católica (BAC), 1952, ll. 2n, cap. 56-78. [Text bilingüe].

CANTERBURY, Anselm de. *Proslogion. Libro a favor de un insensato. Apología contra Gaunilo*. A: *Obras completas I*. Edició bilingüe de J. Alameda. Madrid: Editorial Católica (BAC), 1952, pàg. 351-437.

CUSA, Nicolau de. *La docta ignorancia*. 4a ed. Traducció del llatí, pròleg i notes de Manuel Fuentes Benot. Madrid: Aguilar, 1973.

DUNS ESCOT, Joan. *Tratado del primer principio*. Madrid: Sarpe, 1985. [Dossier bilingüe].

——. *Ordinatio...* [Dossier bilingüe].

OCKHAM, Guillem d'. *Textos epistemológicos*. Selecció i traducció de Francesc J. Fortuny. Barcelona: KAL, 2000. [Selecció bilingüe].

SIGER, de Brabant. *Les Quaestiones super librum de causis de Siger de Brabant*. Edició crítica d'Antonio Marlasca. Lovaina: Publications universitaires, 1972. [Selecció bilingüe].

SUÁREZ, Francisco. *Disputaciones metafísicas (disput. XXXI)*. Madrid: Gredos, 1963. [Text bilingüe llatí-castellà].

Sistema d'avaluació

Examen final (prova objectiva i comentari d'un fragment d'alguna de les obres de lectura obligatòria).

Altres qüestions d'interès especial per a l'estudiant